

Přehled činnosti členů Výzkumného centra za rok 2016

Doc. PhDr. Marie Gawrecká

Publikované práce za r. 2016

Knihy, odborné monografie

GAWRECKÁ, Marie – VALEČEK, Michal (eds.): Jak se žilo v Opavě před Velkou válkou a v době první republiky. Paměti opavského rodáka Stanislava Petříka. Ústav historických věd, Slezská univerzita v Opavě, Opava 2016, 128 s. ISBN

Práce vzniklé v r. 2016 (odevzdané rukopisy)

GAWRECKÁ, Marie: Geschichtspflege und Vereinswesen in Österreichisch Schlesien vor dem Ersten Weltkrieg. 32 stran. Studie v rámci kolektivní monografie: Institutionen der Geschichtspflege und Geschichtsforschung in Schlesien. Von der Aufklärung bis zum Ersten Weltkrieg. Vydává: Historische Kommission für Schlesien und das Schlesische Museum zu Görlitz.

Organizace konferencí, workshopů, přednášek (zahraniční)

Kolloquium der Österreich-Bibliotheken im Ausland: Schlesien-zwischen regionaler Identität und plurikultureller Berufung. Opava 27. září 2016.

Aktivní účast na konferencích, workshopech a přednáškách

Mezinárodní konference: Soziale Ordnung im Raum. Konstruktion – Veränderung – Wahrnehmung in historischen Kontexten. Univerzita Innsbruck a Slezská univerzita v Opavě. Opava 5. – 7. května 2016. Ref.: Raum als Argument. Ringen um die neue deutsche Universität in Cisleithanien (1869-1874) mit Wunschstandort Troppau.

Kolloquium der Österreich-Bibliotheken im Ausland: Schlesien-zwischen regionaler Identität und plurikultureller Berufung. Opava 27. září 2016. Ref.: Österreichisch/Tschechisch-Schlesien im 19. und 20. Jahrhundert.

Mezinárodní workshop: Státní suverenity - obsah a problémy. 22. 11. 2016, FPF SU v Opavě. Ref.: Ústava a národnostní menšiny v první Československé republice.

Projekty přiznané a řešené v roce 2016

Grant SGS č.SGS/4/2016. Výzkumné centrum pro soudobé dějiny (1800-2000) – témata z kulturních a sociálních dějin. Řešitel: M. Gawrecká – M. Valeček.

PhDr. Marian Hochel, Ph.D.

Učební texty:

BOLOM-KOTARI, Sixtus – FASORA, Lukáš – HOCHEL, Marian – KAŠKA, Václav – MARKEL, Martin – ŠAUR, Josef – VAŠÍČEK, Martin: *Dějiny 19. století pro střední školy – Učebnice*. Brno: Didaktis, 2016. ISBN 978-80-7538-247-0.

BOLOM-KOTARI, Sixtus – HOCHEL, Marian – KAŠKA, Václav – MARKEL, Martin – ŠAUR, Josef – VAŠÍČEK, Martin: *Dějiny 19. století pro střední školy – Pracovní sešit*. Brno: Didaktis, 2016. ISBN 978-80-7538-248-7.

Učební texty pro gymnázia byly schváleny Ministerstvem školství ČR; k dějepisné sadě bude v letošním roce vydána ještě didaktická pomůcka *Příručka pro učitele*.

Recenze:

BRESC, Geneviève – CHANCEL-BARDELOT, Béatrice, de (eds.): *Un musée révolutionnaire. Le musée des Monuments français d'Alexandre Lenoir*. Musée du Louvre – Éditions Hazan, Paris 2016, 384 s. [ISBN 978-2-75410-937-6](https://doi.org/10.1017/9782754109376)

recenze bude publikována v Acta Historica Universitatis Silesianae Opaviensis, Ústav historických věd, Slezská univerzita v Opavě, 9/2016

Výstava / nová stálá expozice:

HOCHEL, Marian – KLAPETKOVÁ, Olga – LUKÁŠOVÁ, Eva – PAVÚK, Peter – VACINOVÁ, Lenka: *Okouzlení antikou* – expozice odlišných antických soch ze sbírek Ústavu pro klasickou archeologii Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze na Státním zámku Duchcov, od 3. června 2016. Tematické celky: *Svět antiky a svět barokního zámku, Památky antiky a historie sběratelství, Zámecké divadlo a antické inspirace, Antický svět a Grands Tours*. Národní památkový ústav – Ústav pro klasickou archeologii Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Spoluautor scénáře výstavy, kurátor, člen realizačního týmu expozice.

Symposium:

Když budou lidé mlčeti, kameny budou volati... Symposium pořádané 16. listopadu 2016 na Státním zámku Duchcov k 33. výročí osazení transferované barokní fresky V. V. Reinerova ve výstavním pavilonu v zámecké zahradě v Duchcově.

Anotace:

Symposium bude věnováno Reinerově fresce transferované ze zrušeného barokního vrchnostenského špitálu a sekundárně osazené v pavilonu navrženém prof. Janem Sokolem. Účastníci akce – specialisté z NPÚ, Ústavu dějin umění AV ČR a ČVUT v Praze a další odborníci z oblasti ochrany kulturního dědictví – se budou zabývat aktuálním stavem fresky, již léta degradující v nevyhovujícím klimatickém prostředí pavilonu, a perspektivou jejího uchování ve dvou základních otázkách: 1. stavební dokončení (úprava) pavilonu za účelem stabilizace klimatu a zajištění optimálních klimatických podmínek pro uchování Reinerovy špitální fresky; 2. koncepce restaurování či rekonstrukce Reinerova díla zasaženého letitou degradací.

pořadatel symposia

Výzkumný úkol:

Napoleonika v mobiliárních fondech NPÚ. Dokumentace a analýza předmětů, které jsou nositeli ikonografie nebo symboliky napoleonské doby v mobiliárních fondech vybraných památkových objektů. Příprava rukopisu kritického katalogu.

Anotace:

Ikonografie, která na uměleckých předmětech či produktech uměleckých řemesel odkazuje na období vlády Napoleona Bonaparta ve Francii a svět napoleonských válek v Evropě v 19. století, vypovídá o dobovém světonázoru a vkusu objednavatelů či mecenášů umění na prahu zrození moderní doby. Soubor těchto předmětů vzhledem ke kompaktnosti ikonografických pravidel a stylové jednotnosti lze označit jako specifickou sběratelskou kategorii „napoleonik“, která byla po celé „dlouhé století“ oblíbeným sběratelským artiklem vystavovaným na sídlech zámožných majitelů v českých zemích. Jednalo se především o sběratele a objednatele z řad majetných podnikatelských vrstev, inteligence a šlechty jako upomínka na dobu velkých evropských událostí a rodovou slávu předků, kteří se těchto událostí v různé míře účastnili. Finálním výstupem navrhovaného úkolu je katalog zabývající se dokumentací a analýzou vybraných předmětů, které jsou nositeli ikonografie nebo symboliky napoleonské doby, a to v mobiliárních fondech vybraných památkových objektů ve správě Národního památkového ústavu. Součástí kvantitativní a kvalitativní analýzy jsou i metody identifikace a specifikace těchto předmětů prostřednictvím využití primárního informačního zdroje základní evidence mobiliárních fondů CastIS.

Výzkumný úkol je realizován v rámci výzkumného cíle *Výzkum, dokumentace a prezentace movitého kulturního dědictví*, dílčího úkolu *Uměleckohistorické celky a autoři uměleckých děl*, jehož nositelem je Národní památkový ústav, územní památková správa v Praze.

Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.

Publikované práce za r. 2016

Monografie

Josef Šrůtek – voják a zajatec, Opava 2016 (spolu s J. Svobodou).

Články v recenzovaných časopisech

Osídlování okresu Bruntál v letech 1945 – 1949, Slezský sborník 113 (2015), č. 2, s. 315 – 338 (spolu s A. Krempem).

Plukovník Karl von Tegetthof a telegrafie ve službách c. k. severní armády roku 1866, *Historica olomucensia*, 50 (2016), Olomouc 2016, s. 105 – 128 (spolu s V. Szajkem).

Stopami Poláků v českém (rakouském) Slezsku ve 20. století, *Šladami Polaków na czeskim/austriackim Śla,sku*, Ostrava 2016, s. 55 – 78 (spolu s J. Spyrou).

Články odevzdané do tisku:

Josef Šrůtek – portrét pozoruhodné osobnosti, rkp. 12 s. pro SokA Náchod (spolu s J. Svobodou)

Nechanická aféra, rkp. 3 s., pro Právní encyklopedii České republiky

Průběh osídlování Bruntálska a Krnovska v letech 1948 – 1960, 27 s. (spolu s A. Krempem)

Reflexe bývalé domoviny u Němců odsunutých ze Šumperska v letech 1947 – 1989, 25 s. (spolu s D. Atanasiadisem)

Pionýr a jiné mládežnické organizace, 4 s., pro grantový projekt J. Knapíka

Konference, semináře, workshopy

Pořadatel – Státní suverenita – obsah a problémy, Opava 22. 11. 2016.

Aktivní účast:

Kladská komise historiků, Trutnov 11. 4. 2016, referát Reflexe Kladska v českém prostředí od roku 1742 do současnosti.

Státní suverenita – obsah a problémy, Opava 22. 11. 2016, referát Problém suverenity komunistického Československa.

Coloquium Opole, Opole 7. – 9. 11. 2016, referát Česká republika a uprchlická krize.

Přednášky v zahraničí: Univerzita Pavla Josefa Šafárika Košice, Univerzita Konstantina filozofa Nitra, Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica.

Studijní pobyty v zahraničí: Archiv der Republik Vídeň, Sudetendeutsche Archiv Mnichov.

Doc. PhDr. Jiří Knapík Ph.D.

Publikované práce za rok 2016:

KNAPÍK, Jiří: *Dětské tábory a letní zotavovny v letech 1948–1955*. *Historica Olomucensia*, 2016 (roč. 50), s. 193–209.

Vzniklé práce 2016:

Studie k mezinárodní dětské rekreaci v 50. letech; text k vývoji PO ČSM 1948–1967 (kapitoly v knize)

Organizace konferencí, workshopů, přednášek:

domácí: (workshop 3. 6. 2016 s mezinárodní účastí k přípravě publikace Děti a mládež v českých zemích 1948–1970)

studentské: příprava a sběr dat dotazníků k výzkumu dětství v 50. a 60. letech; do zajišťování dat pamětníků jsou zapojeni studenti ÚHV FPF SU. Získané poznatky budou využity ve výuce na SU v Opavě.

Aktivní účast na konferencích, přednáškách a workshopechdomáci: 1 (2)

Projekty řešené v roce 2016 :

Děti, mládež a socialismus v českých zemích (1948–1970). Projekt GA ČR č. 15-03538S (řešitel 2015–2017); většina výzkumné činnosti se vztahuje právě k tomuto projektu projekt SGS v rámci Výzkumného centra; člen týmu dílčích projektů – metodické vedení (doktorandky mgr. L. Gilarová, mgr- D. Matroszová)

Různé

Příprava vystoupení na workshop „Státní suverenita ve 20. století“ (listopad 2016).

Recenzní posudek pro čas. Historica Olomucensia (FF UP Olomouc).

Mgr. Martin Pelc, Ph.D.

Publikované práce

Tomáš Garrigue Masaryk a Helena Železná-Scholzová, Český časopis historický 114, 2016, č. 1, s. 116-145.

Erwin Hanslik a jeho hledání rakouské identity. In: Neviditelná loajalita? Rakušané, Němci, Češi v české kultuře 19. století. Praha: Academia 2016, s. 32-42. ISBN 978-80-200-2562-3

K dějinám pojmu „sport“ v habsburské monarchii, Dějiny – teorie – kritika 2016 (v tisku).

(s Milanem Hlavačkou) Anglophilia in Bohemia, Moderní dějiny (v tisku)

Konference

Paměť a české moderní dějiny. Interní workshop Masarykova ústavu AV ČR, Třešť 17. a 18. 3. 2016 (diskutant).

Soziale Ordnung im Raum. Konstruktion – Veränderung – Wahrnehmung in historischen Kontexten. Opava, 5.-7. 5. 2016, pořadatel: Ellinor Forster, Universität Innsbruck. Ref.: Wandern postkolonial. Anfänge des organisierten Wanderns in den Böhmischen Ländern 1880-1900 als Homogenisierung des Raumes.

Cestování a sportování, Praha, Národní muzeum 21.-22. 9. 2016, pořadatel: Národní muzeum. Ref.: Mistrovství světa a Evropy v Opavě 1908, 1928, 1938.

Veřejné přednášky

19. 10. 2016, OKO Opava, Obecní dům, Opavská mistrovství světa a Evropy v krasobruslení 1908 – 1928 – 1938

7. 11. 2016, Universität Innsbruck, Wandern postkolonial: Anfänge des organisierten Wanderns in Österreich als „clash of cultures“.

Výstavy

Opavská NEJ, exteriérová výstava, koncept, autorství tří panelů, vernisáž 5. 9. 2016

Projekty (řešené)

GA ČR, č. 16-14575S, „České myšlení o sportu do roku 1939“, 2016-2018 (řešitel).

Posuzovatelská a recenzní činnost

1 posudek pro časopis Acta musei (Muzeum regionu Valaško, p. o., Valašské Meziříčí).

1 posudek disertační práce (OU).

1 recenze pro časopis Bohemia (Mnichov).

1 recenze pro časopis Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis (Opava).

Překladatelská činnost z němčiny

Dirk Mathias Dalberg: Manipulátorský etatismus. Analýza společnosti v 70. a 80. letech u Egona Bondyho (překlad pro Slovenskou akademii věd).

Frank Henschel – Jiří Knapík: Dětské domovy 1948–1970: stát v roli náhradní rodinné péče.

Studijní opory

Publikační činnost studentů

Úspěchy studentů

Karolína Kirschnerová - Pomník Petera Roseggera v Krnově-Kostelci, Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy 41, 2015, č. 2, s. 19-21.

Tomáš Rusek – Konference La prigionia di guerra in Italia. Il campo di concentramento di Fonte d'Amore a Sulmona e la formazione della legione Cecoslovacca 1915-1919, hlavní pořadatel: Archivio di stato dell'Aquila sezione di Sulmona, Sulmona (Itálie) 10. 3. 2016, ref.: L'eroe nazionale Jan Čapek, Falcone (Sokol) e legionario, e il corpo volontario cecoslovacco.

Tomáš Rusek – 2. místo na Celostátní studentské vědecké konferenci Historie 2015, pořadatel: Ústav pomocných věd historických a archivnictví, FF Masarykovy univerzity v Brně, Brno 21. a 22. dubna 2016, ref.: Sokol a legionář Jan Čapek. Druhý život „národního hrdiny“.

Spolupráce s médii

Noviny – článek Otto Gold – trenér olympijských vítězů, Region Opavsko xx. xx. 2016, s. xx.

Rozhlas – rozhovor pro Český rozhlas Ostrava, pořad Křížem krajem, 12. 9. 2016.

Doc. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.

Studentský projekt - příprava studie o Ervínu Tenglerovi pro Slezský sborník (studentka Karolina Hazuchová) + kooperuji s doc. Knapíkem na akci "Valík" (studentka Lucie Gilarová)

PhDr. Karla Vymětalová, Ph.D.

Publikované práce

Prof. Franz Hochegger, řádný profesor na Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze, ředitel Akademického gymnázia ve Vídni. Actahistorica Olomucensia 49, 2015, s. 73-90.

Theodor Hopfner, classical Philologist at the German University in Prague. Analecta Papyrologica vol. XXVII, 2015, s. 303-320.

Organizace konferencí

Mezinárodní kolokvium Historia – vita memoriae. (Učební texty dějepisu a antika – včera, dnes a zítra). Opava 14. a 15. října 2015. Zde vystoupení s příspěvkem a organizace kolokvia

Účast na konferencích

Mezinárodní vědecká konference Vybrané problémy antiky. FF Univerzity Konštantina Filozofa v Nitře, Slovensko, 25. 6. 2015

Přednáška

pro Asociaci učitelů klasických jazyků – 18. dubna 2015 na FF UK v Praze (Články klasických filologů ve výročních zprávách středních škol v Čechách, na Moravě a ve Slezsku)

Doc. Ing. Miloš Zapletal, Dr.

Publikované práce za rok 2016

Články v impaktovaných časopisech:

Novotný, R., Buriánek, V., Šrámek, V., Hůnová, I., Skořepová, I., **Zapletal, M.**, Lomský, B. Nitrogen deposition and its impact on forest ecosystems in the Czech Republic - change in soil chemistry and ground vegetation. *iForest - Biogeosciences and Forestry*, 2016. (early view). doi:10.3832/ifor1847-009. Impact factor: 1, 269.

Články v recenzovaných neimpaktovaných časopisech:

Zapletal, M., Schejbal, O. Koncentrace ozonu, oxidů dusíku a prachových částic uvnitř a v okolí depozitáře knihovny SZM – jejich vzájemný vztah, vliv na deponovaný materiál a návrh režimu preventivní konzervace. *Fórum pro konzervátory-restaurátory*, 2016, s. 55-59.

Dvořák, F., Zapletal, M. Sepulkrálie Městského hřbitova v Opavě a faktory způsobující jejich ohrožení. *Fórum pro konzervátory-restaurátory*, 2016, s. 60-66.

Zapletal, M., Polášek, M. Monitorování koncentrace ozonu uvnitř a v okolí depozitářů Slezského zemského muzea. *Časopis Slezského zemského muzea - série B*, 2016. (v tisku)

Vzniklé práce 2016 (odevzdané rukopisy)

Články v impaktovaných časopisech:

Murin, I., Zapletal, M. Field ethnography of ecomuseum indicators: case Northern Malohont, Slovakia, Central-Europe. (posláno do *International Journal of Heritage Studies*)

Články v recenzovaných neimpaktovaných časopisech:

Zapletal, M., Schejbal, O. Hodnocení znečištění ovzduší uvnitř a v okolí SZM ve vztahu k režimu preventivní konzervace. (posláno do **MUZEUM: Muzejní a vlastivědná práce**)

Aktivní účast na konferencích, přednáškách a workshopech

Domácí - Konference konzervátorů-restaurátorů. Brno 13. - 15. 9. 2016.

Název přednášek: Koncentrace ozonu, oxidů dusíku a prachových částic uvnitř a v okolí depozitáře knihovny SZM – jejich vzájemný vztah, vliv na deponovaný materiál a návrh režimu preventivní konzervace. Sepulkrálie Městského hřbitova v Opavě a faktory způsobující jejich ohrožení.

Projekty

- řešené v roce 2016 (vždy uvést typ projektu poskytovatele, pozici pracovníka)

PROJEKT 4TA04020797 Emisní procesor nové generace využívající nově dostupné zdroje dat, řešitel

